

Sygnatura akt II C 839/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Łodzi II Wydział Cywilny

Przewodnicząca: Sędzia S.O. Dorota Liczberska – Dębska

Protokolant: Agnieszka Jabłońska

po rozpoznaniu w dniu 13 stycznia 2016 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa W. P.

przeciwko G. C.

o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne

1. uznaje za bezskuteczną w stosunku do W. P. umowę zatytułowaną (...) z dnia 29 czerwca 2010 roku zawartą między A. C. a G. C., mocą której A. C. zwolnił G. C., a G. C. zwolnienie to przyjęła, z długu z tytułu dziedziczenia przez A. C. części wkładu, o wartości tej części 37.500 zł (trzydzieści siedem tysięcy pięćset złotych), związanego z lokalem mieszkaniowym numer (...) przy ulicy (...) w Ł. pozostającym w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł., do którego to lokalu spółdzielcze lokatorskie prawo przysługiwało małżonkom G. i Z. C., a to w związku z wierzytelnością W. P. w stosunku do A. C. z tytułu pożyczki, wynikającą z § 3 aktu notarialnego sporządzonego przez notariusza A. S. w dniu 27 listopada 2009 roku repertorium A nr (...), któremu Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieście w Łodzi postanowieniem z dnia 7 czerwca 201 roku w sprawie II 1 Co 7756/11 nadał klauzulę wykonalności;
2. oddała powództwo w pozostałej części;
3. zasądza od W. P. na rzecz G. C. kwotę 1.357,92 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt siedem złotych dziewięćdziesiąt dwa grosze) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego przez pełnomocnika z urzędu od oddalonej części powództwa;
4. przyznaje radcy prawnemu K. D. tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną pozwanej z urzędu kwotę 3.070,08 zł (trzy tysiące siedemdziesiąt złotych osiemdziesiąt groszy), którą poleca wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi;
5. nie obciąża stron nieuiszczonymi kosztami procesu.

Sygn. akt II C 839/15

UZASADNIENIE

W pozwie z 26 czerwca 2015 roku, skierowanym przeciwko G. C., W. P. wniósł o uznanie za bezskuteczne w stosunku do niego czynności prawnych:

- umowy darowizny ¼ wkładu mieszkaniowego związanego ze spółdzielczym lokatorskim prawem do lokalu numer (...) przy ulicy (...) w Ł. dokonanej przez A. C. na rzecz matki G. C.,

- ustanowienia odrębnej własności lokalu numer (...) przy ulicy (...) w Ł. przez Spółdzielnię Mieszkaniową (...) w Ł. na rzecz G. C. z dnia 23 października 2012 roku.

Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych.

Na uzasadnienie żądania powód podał, że jest wierzycielem A. C. z tytułu umowy pożyczki kwoty 125.000 zł zawartej w dniu 27 listopada 2009 roku, której termin zwrotu upłynął bezskutecznie w dniu 30 czerwca 2010 roku; bezskuteczna okazała się także egzekucja wszczęta na podstawie zaopatrzonego w klauzulę wykonalności aktu notarialnego zawierającego oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji.

Jak podał powód, A. C., nie wywiązując się z zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki, w dniu 29 czerwca 2010 roku darował swej matce – pozwanej w niniejszej sprawie, 1/4 wkładu mieszkaniowego związanego z lokatorskim spółdzielczym prawem do lokalu nr (...) przy ulicy (...) w Ł.. Następnie, w dniu 23 października 2012 roku, doszło do ustanowienia na rzecz pozwanej przez Spółdzielnię Mieszkaniową (...) odrębnej własności lokalu, z którym związany był darowany wcześniej, w części, wkład. Powód wywiódł, że gdyby dłużnik nie dokonał darowizny wkładu, to stałby się współwłaścicielem nieruchomości lokalowej, stąd uzasadnione jest zaskarżenie obu czynności.

W uzasadnieniu pozwu wskazano także, że darowana część wkładu została przez pozwaną „zużyta” z chwilą ustanowienia odrębnej własności lokalu. /pозew – k. 3 – 9/.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda kosztów postępowania według norm przepisanych. Odnosząc się do żądania uznania za bezskuteczną czynności prawnej polegającej na zawarciu umowy darowizny, mocą której A. C. darował pozwanej 1/4 części wkładu mieszkaniowego związanego ze spółdzielczym lokatorskim prawem do lokalu mieszkalnego, pozwana wywodziła, że nie sposób stwierdzić, iż ww. czynność doprowadziła do pokrzywdzenia wierzyciela, co wynika ze szczególnego charakteru wkładu mieszkaniowego, który w rzeczywistości nie wiąże się z materialną wartością ekonomiczną. Dlatego też nie można, według pozwanej, przyjąć, jakoby działanie A. C., polegające na darowiznie udziału we wkładzie mieszkaniowym miało charakter nielojalny względem wierzyciela i doprowadzało do zagrożenia możliwości jego zaspokojenia. Przysługujące A. C. prawo do 1/4 części wkładu mieszkaniowego, a następnie darowizna tegoż udziału nie spowodowały, iż stał się on niewypłacalny w wyższym stopniu niż przed dokonaniem czynności jaką była darowizna.

W odniesieniu do żądania stwierdzenia bezskuteczności czynności prawnej polegającej na ustanowieniu odrębnej własności lokalu i przeniesienia własności pozwana podniosła, iż pokrzywdzenie wierzycieli musi być ściśle powiązane z czynnością prawną dłużnika, a nie osób trzecich, a czynność polegająca na ustanowieniu odrębnej własności lokalu i przeniesieniu własności została dokonana bez udziału A. C. (dłużnika), a tym samym nie podlega dyspozycji art. 527 k.c. /odpowieź na pozew – k. 64 - 68/.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W oświadczeniu z 27 listopada 2009 r., złożonym przed notariuszem, A. C. wskazał, iż na podstawie umowy z 27 listopada 2009 roku, pożyczył od W. P. kwotę 125.000 zł, przy czym pożyczka jest nieoprocentowana i ma podlegać zwrotowi w dwóch ratach: pierwszej - w kwocie 25.000 zł płatnej do dnia 15 grudnia 2009 r. i drugiej - w kwocie 100.000 zł płatnej do dnia 30 czerwca 2010 r.

W § 3 aktu notarialnego A. C. oświadczył, że poddaje się egzekucji z tego aktu na podstawie art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c. na rzecz W. P. odnośnie obowiązku zapłaty sumy pieniężnej w wysokości 100.000 zł w terminie do dnia 30 czerwca 2010 roku. Postanowieniem z dnia 7 czerwca 2011 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi nadał klauzulę wykonalności w zakresie § 3 ww aktu notarialnego. /bezsporne, akt notarialny z dnia 27.11.2009 Rep. A nr 4082/2009 – k. 12 – 13, postanowienie z dnia 07.06.2011 r. w sprawie II 1 Co 7756/11- k. 11- 11 odw./.

W oparciu o wyżej wskazany tytuł wykonawczy powód skierował do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Sieradzu wniosek o wszczęcie i przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego. /wniosek o wszczęcie i przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego – k. 1- 3 załączonych akt Km 2047/11, postanowienie Komornika z dnia 21 lipca 2011 roku – k. 18 załączonych akt Km 2047/11/

29 czerwca 2010 roku A. C. oświadczył na piśmie, iż dokonuje darowizny na rzecz matki - G. C. wierzytelności przysługujących mu z tytułu dziedziczenia po ojcu 1/4 części wkładu mieszkaniowego związanego ze spółdzielczym lokatorskim prawem do lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w Ł., przy ulicy (...), znajdującego się w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł.. Wartość powyższej „darowizny” określono na kwotę 37.500 zł. G. C. oświadczyła, że darowiznę przyjmuje /bezsporne, pismo ”darowizna” z dnia 29.06.2010 r. – k. 20/.

G. C. uzyskała przydział spółdzielczego lokatorskiego prawa do ww lokalu mieszkalnego w dniu 5 stycznia 1982 r. pozostając w związku małżeńskim ze Z. C.. /przydział lokalu mieszkalnego nr (...) – k. 116 – 116 odw/.

23 października 2012 roku doszło do zawarcia w formie aktu notarialnego umowy ustanowienia odrębnej własności lokalu położonego w Ł. przy ulicy (...) i przeniesienia własności tego lokalu pomiędzy Spółdzielnię Mieszkaniową (...) G. C.. Z własnością lokalu związany jest udział wynoszący (...) części w częściach wspólnych budynku i urządzeń, nie służących do wyłącznego użytku właścicieli lokali oraz w takiej samej części prawo własności działki gruntu numer (...), na której znajduje się budynek mieszkalny. /okoliczność bezsporna/

W ramach postępowania egzekucyjnego Km 2047/11 Komornik Sądowy M. S. podejmował czynności zmierzające do wyegzekwowania wierzytelności powoda, między innymi dokonał zajęcia wierzytelności przysługujących A. C. od II Urzędu Skarbowego w Ł., zajęcia rachunku bankowego dłużnika oraz wynagrodzenia za pracę oraz zasiłku chorobowego dłużnika. Komornik Sądowy, wysłuchując wierzyciela w trybie art. 827 k.p.c. poinformował go, iż opisane wyżej sposoby prowadzenia egzekucji nie doprowadziły do wyegzekwowania należności, a także, że podczas czynności terenowych pod adresem dłużnika (potwierdzonym przez BEL) nie zastano go, a korespondencja nie została podjęta w terminie.

Wobec okoliczności wskazanych powyżej Komornik postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2012 roku umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone w sprawie Km 2047/11 z powodu bezskuteczności egzekucji. /postanowienie z dnia 6 kwietnia 2012 roku – k. 14, wysłuchanie wierzyciela i dłużnika przed zawieszeniem lub umorzeniem postępowania w trybie art. 827 k.p.c. z dnia 21 stycznia 2012 roku – k. 15, zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego i zakazie wypłat z dnia 20 grudnia 2011 roku – k. 16 – 16 odw., zajęcie wynagrodzenia za pracę oraz wierzytelności zasiłku chorobowego i wezwanie do dokonywania potrąceń – k. 17 – 17 odw., zajęcie wierzytelności z dnia 21 lipca 2011 r. – k. 19/.

Sąd Okręgowy zważył , co następuje:

Powództwo podlega uwzględnieniu jedynie w stosunku do pierwszej z czynności objętych żądaniem pozwu (powód określa tą czynność jako darowizna części wkładu), natomiast w odniesieniu do czynności polegającej na ustanowieniu odrębnej własności lokalu przez Spółdzielnię na rzecz pozwanej G. C. podlega oddaleniu jako bezzasadne.

Podstawą roszczenia powoda jest przepis art. 527 k.c.

Zgodnie z § 1 art. 527 k.c., gdy osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Stosownie do treści § 2 ww przepisu czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Zgodnie z powszechnie przyjętym

poglądem niewypłacalność nie musi ulec powiększeniu o całą wartość przedmiotu zaskarżonej czynności prawnej, a cytowany przepis odnosi się do każdego istotnego pogłębienia stanu niewypłacalności w jakimkolwiek stopniu.

W przedmiotowej sprawie wierzyciel udowodnił fakt istnienia przysługujących mu wymagalnych, bezspornych wierzytelności. Udowodnił również stan niewypłacalności dłużnika – A. C. oraz starania poczynione w celu wyegzekwowania zasądzonych należności.

Już na podstawie pobieżnej lektury art. 527 k.c. jest jasne, że nie wszystkie typy czynności prawnych mogą stać się przedmiotem skargi. Analiza nie może więc ograniczyć się do zdefiniowania czynności prawnej, lecz musi skupić się na charakterystycznych cechach aktów zaskarżalnych.

Przedmiotem skargi pauliańskiej może być w zasadzie każda czynność prawna, rozporządzająca lub zobowiązująca – rozporządzająca, dokonana zarówno wyraźnie jak i w sposób dorozumiany. Ustalenie rozporządzającego charakteru czynności dłużnika nie jest całkowicie pewnym i wystarczającym kryterium uznania tej czynności za przedmiot akcji pauliańskiej. Należy je wzmocnić poprzez dodanie wymagania, by czynność ta stanowiła przysporzenie na rzecz osoby trzeciej. Jej skutkiem, i to zamierzonym przez dokonującego czynności, musi być zatem przysporzenie korzyści innej osobie. Korzyść ta może polegać na zwiększeniu aktywów tej osoby bądź zmniejszeniu jej pasywów. Odpowiednikiem ogólnego sformułowania na gruncie przepisów o akcji pauliańskiej jest stwierdzenie, że w wyniku czynności zaskarżanej osoba trzecia uzyskuje od dłużnika określony walor majątkowy lub też, że odpadł po jej stronie obowiązek zwrotu waloru dłużnikowi. W ostatecznym efekcie akcja pauliańska ma doprowadzić do zaspokojenia wierzyciela z tego, co - w wyniku czynności zaskarżonej - do majątku osoby trzeciej weszło bądź też z niego nie wyszło. Z punktu widzenia finalnego celu akcji, badanie przysparzającego charakteru czynności wydaje się więc ważniejsze niż kwalifikacja jej jako rozporządzenia. Najczęściej zaskarżane czynności to zbycie rzeczy (w szczególności nieodpłatne), zwolnienie z długu, umowa spółki, najmu, zniesienie współwłasności, zrzeczenie się nabytego prawa. Podkreślić trzeba przy tym, że na tle tej szczególnej instytucji jaką jest akcja pauliańska, dla oceny przesłanek jej zastosowania bardzo istotne są okoliczności faktyczne każdego przypadku i niejednokrotnie zdarza się, że stanom faktycznym daleko jest do jurydycznie czystych konstrukcji.

W rozpoznawanej sprawie zaskarżoną czynnością jest „darowizna” wkładu mieszkaniowego na rzecz pozwanej. W ocenie Sądu, mamy tu do czynienia nie z darowizną, a ze zwolnieniem z długu, bądź zrzeczeniem się prawa przez dłużnika. Czynność ta niewątpliwie była czynnością rozporządzającą i jako taka jest zaskarżalna. Spowodowała bowiem utratę po stronie dłużnika określonych aktywów. Nawet jeśli przyjąć, że zrzeczenie się nie powoduje powstania bezpośredniej korzyści przez inny podmiot (pozwaną), to faktyczny związek zrzeczenia z nabyciem jest oczywisty dla każdego.

Zrzeczenie się prawa może być zaskarżone, jeżeli możliwe jest ustalenie tożsamości waloru majątkowego, który z majątku dłużnika wyszedł (albo do niego nie wszedł), z tym walorem, który nabyła osoba trzecia. Drugim warunkiem jest stwierdzenie, że nabycie nie nastąpiłoby, gdyby dłużnik nie zrzekł się prawa. Także w orzecznictwie przyjmuje się zaskarżalność tego typu czynności, czego przykładem może być uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 roku, zgodzie z którą przedmiotem powództwa określonego w art. 527 § 1 k.c. może być także czynność procesowa dłużnika w postaci zgody wyrażonej w postępowaniu o zniesienie współwłasności rzeczy wspólnej na przyznanie własności rzeczy drugiemu współwłaścicielowi bez ekwiwalentu z jego strony. (<http://www.sn.pl>). Choć w tezie uchwały nacisk położony zdaje się być na zaskarżalność czynności procesowej o skutkach materialnych, do dotyczy ona właśnie zrzeczenia się prawa (spłaty).

W stanie faktycznym sprawy dłużnik zrzekł się prawa do należnego mu z tytułu dziedziczenia po ojcu, części wkładu mieszkaniowego, zwalniając tym samym pozwaną z długu. Gdyby nie ta czynność, w majątku dłużnika pozostawałaby wierzytelność z tytułu dziedziczenia części wkładu, która podlegałaby zajęciu przez powoda. Powód mógłby zatem zaspokoić się z tego składnika majątku dłużnika żądając od pozwanej zapłaty bezpośrednio do rąk komornika. Zwolnienie pozwanej z długu dotyczącego części wkładu mieszkaniowego („darowizna” wkładu) możliwość tą udaremniła czyniąc dłużnika co najmniej w większym stopniu niewypłacalnym.

Nie ma przy tym racji pełnomocnik pozwanej opierając swoje stanowisko procesowe na zasadzie niepodzielności spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkaniowego. Istotnie, stosownie do treści art. 9 ust. 3 i ust. 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych w brzmieniu obowiązującym na dzień zawarcia umowy z dnia 29 czerwca 2010 r. /t.j. Dz.U. z 200.119.1116/, spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu może przysługiwać, tylko jednej osobie fizycznej lub małżonkom, a ponadto jest to prawo niezbywalne, nie podlegające dziedziczeniu oraz egzekucji. W myśl art. 9 ust. 1 przez umowę o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego spółdzielnia zobowiązuje się oddać członkowi lokal mieszkalny do używania, a członek zobowiązuje się wnieść wkład mieszkaniowy oraz uiszczać opłaty określone w ustawie i w statucie spółdzielni. Wkład mieszkaniowy jest zatem prawem majątkowym ściśle związanym ze spółdzielczym prawem do lokalu. Pozwana w niniejszej sprawie uzyskała przydział spółdzielczego lokatorskiego prawa do spornego lokalu mieszkalnego w dniu 5 stycznia 1982 r. Po śmierci męża G. C. uzyskała powyższe, dotychczas wspólne, prawo na wyłączność. Przyjęcie zasady związania spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego z prawem do wkładu mieszkaniowego nie może jednak prowadzić do niesłusznego wzbogacenia małżonka pozostalego przy życiu kosztem spadkobierców zmarłego małżonka. Z tego też względu ustawodawca wprowadził rozwiązanie mające na celu ochronę tych spadkobierców. Zgodnie z art. 14 ust. 2 wyżej powoływanej ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych przejście spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego przysługującego obojgu małżonkom na drugiego małżonka nie narusza uprawnień spadkobierców do dziedziczenia wkładu. W wyroku z dnia 13 maja 2009 r. w sprawie IV CSK 19/09 Sąd Najwyższy stwierdził, że w sytuacji, kiedy pozostały przy życiu małżonek uzyskał, jako prawo wyłącznie jemu przysługujące, wspólne dotychczas spółdzielcze prawo do lokalu, dziedziczeniu - zgodnie z zasadą związania tego prawa z prawem do wkładu mieszkaniowego - podlega jedynie wierzytelność z tytułu wkładu. Należy więc przyjąć, że spadkobiercom zmarłego małżonka przysługuje roszczenie o zapłatę określonej sumy tytułem spłaty za wkład względem małżonka, któremu przypadło spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego.

Jak wskazano, A. C. po śmierci ojca, jako spadkobiercy, przysługiwało wobec pozwanej roszczenie o zapłatę przypadającej mu równowartości wkładu mieszkaniowego. Dokonana zaś 29 czerwca 2010 roku zaskarżona niniejszym pozwem czynność, stanowiła zwolnienie pozwanej z długu dotyczącego zapłaty 1/4 wartości wkładu. Niesporna w niniejszej sprawie kwota 37.500 zł pozostała w majątku pozwanej, a nie zasilila majątku dłużnika. Analizując przesłanki z art. 527 k.c. nie można mieć wątpliwości, że A. C. zwalniając pozwaną z obowiązku zapłaty z tytułu przypadającej mu części wkładu mieszkaniowego, działał ze świadomością pokrzywdzenia strony powodowej. Dłużnik miał świadomość konieczności spłaty pożyczki. Nie sposób uznać, że w dniu dokonywania zwolnienia z długu nie posiadał rozeznania co do wysokości swoich zobowiązań i sytuacji majątkowej, a także co do możliwości naruszenia w ten sposób interesu majątkowego wierzyciela. Przypomnieć w tym miejscu należy, że dłużnik dokonał zaskarżonej czynności w dniu 29 czerwca 2010 r., podczas gdy roszczenie w kwocie 100.000 zł w stosunku do niego stało się wymagalne z dniem 30 czerwca 2010 r. Biorąc pod uwagę przedstawione okoliczności należy na podstawie art. 231 k.p.c. przyjąć, że dłużnik działał z pokrzywdzeniem wierzyciela. Pokrzywdzenie wierzyciela zachodziło także w chwili orzekania, gdyż strona powodowa nie została zaspokojona w zakresie swoich roszczeń. Sąd podziela stanowisko zawarte w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie V CSK 471/07 (LEX nr 393871), iż ocena zasadności skargi pauliańskiej wymaga ustalenia, czy pokrzywdzenie wierzyciela zachodzi w chwili orzekania. W innym wypadku nie byłoby bowiem wiadomo, czy prawo zaspokojenia doznało uszczerbku, gdyż miarodajnie można to ocenić dopiero w chwili poszukiwania zaspokojenia. Innymi słowy, odpadnięcie przesłanki „pokrzywdzenia” w chwili orzekania oznaczałoby, że wierzyciela nie ma już przed czym bronić (podobnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 czerwca 2005 r. w sprawie IV CK 806/04 LEX nr 177223).

Czynność zdziałana została między osobami najbliższymi, a nadto nieodpłatnie, co w związku z treścią art. 527 § 3 i art. 528 k.c. powoduje, że powód nie musi wykazywać innych okoliczności. Wierzyciel może żądać uznania jej za bezskuteczną, chociażby osoba trzecia (pозwana) nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Czynność ta może zatem stanowić przedmiot zaskarżenia skargą pauliańską w odróżnieniu od drugiej z czynności objętych żądaniem pozwu polegającej na ustanowieniu przez Spółdzielnię Mieszkaniową na rzecz G. C. odrębnej własności lokalu i przeniesienia jego własności na pozwaną.

Podkreślenia wymaga w pierwszej kolejności, że zaskarżeniu skargą pauliańską podlegają wyłącznie czynności prawne dłużnika, a co za tym idzie, nie jest dopuszczalne zaskarżenie tą skargą innych zdarzeń cywilnoprawnych nawet wówczas, gdy zostały dokonane z pokrzywdzeniem wierzycieli. W przedmiotowej sprawie czynność polegająca na ustanowieniu odrębnej własności lokalu i przeniesieniu własności została dokonana bez udziału A. C. (dłużnika), a tym samym nie podlega dyspozycji art. 527 k.c.

Powód wywodził, iż zawarcie ww. umowy przez pozwaną nie byłoby możliwe bez wcześniejszego darowania przez A. C. na rzecz G. C. 1/4 wkładu mieszkaniowego. W sytuacji zaś, gdyby A. C. pozostał współwłaścicielem wkładu mieszkaniowego to musiałby być stroną takowej umowy o wyodrębnienie własności lokalu, a w konsekwencji stałby się współwłaścicielem przedmiotowej nieruchomości, co z kolei umożliwiłoby egzekwowanie należności przysługującej powodowi z udziału w prawie własności nieruchomości. Przedstawiona argumentacja, zgodnie z którą wierzyciel mógłby egzekwować przysługującą mu należność z prawa mającego powstać na rzecz dłużnika w przyszłości w stanie faktycznym niniejszej sprawy jest chybiona. Wprawdzie z punktu widzenia akcji pauliańskiej obojętne jest, czy zaskarżona czynność dotyczy prawa już nabytego czy jego ekspektatywy. Najlepszym przykładem jest rezygnacja z nabycia prawa własności przy sprzedaży z zastrzeżeniem własności rzeczy sprzedanej. Jeżeli kupujący, np. przez powstrzymanie się z zapłatą reszty ceny, rezygnuje z nabycia własności rzeczy, uniemożliwia w ten sposób zaspokojenie wierzycieli. Takie zrzeczenie objęte jest zasięgiem akcji pauliańskiej. Powyższe uzasadnienie nie znajduje jednak zastosowania w odniesieniu do spornej czynności albowiem dłużnik nigdy nie był członkiem spółdzielni, nie posiadał prawa do spornego lokalu, które następnie – gdyby nie czynność zdołana z pozwaną – mógłby przekształcić w odrębną własność lokalu. Stosownie bowiem do treści art. 12 ww. ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych tylko członek spółdzielni, któremu przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego może żądać od spółdzielni mieszkaniowej zawarcia z nim umowy przeniesienia własności lokalu. Dłużnik mógł domagać się jedynie zapłaty części wkładu, przy czym wierzytelność tą miał w stosunku do pozwanej, a nie w stosunku do spółdzielni (tak też SN w wyroku z 13/05.2009 IV CSK 19/09). Nie mógł natomiast domagać się ustanowienia i przeniesienia na siebie odrębnej własności lokalu.

W świetle powyższego niezasadne jest zahaczanie skargą pauliańską ustanowienia na rzecz pozwanej, dysponującej całością wkładu, odrębnej własności lokalu, jeśli wziąć pod uwagę, że spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu nie jest dziedziczne i jeśli należało do rodziców dłużnika powoda, to po śmierci jego ojca w całości przypadło matce.

Z uwagi na spełnienie w odniesieniu do czynności zwolnienia z długu wobec pozwanej wszystkich przesłanek z art. 530 k.c. w z. zw. z art. 527 k.c., Sąd uwzględnił powództwo w zakresie tej czynności. W pozostałej części powództwo podlega oddaleniu jako bezzasadne.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zapadło na podstawie art. 100 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jego wynik. Roszczenie, co do wartości, uwzględnione zostało w 36% i taka część kosztów winna ponieść pozwana. Koszty powoda to łącznie 4.100 zł. Koszty pozwanej to niepokryte wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu w wysokości 4.428 zł (z vat). Razem koszty stron to 8.528 zł, z czego 3.070,08 zł (36%) winna pokryć pozwana. Pomniejszając tą kwotę o 4.428 zł uzyskujemy różnicę 1.357,92 zł do zwrotu od powoda na rzecz pozwanej. Pozostałą część wynagrodzenia pełnomocnika pozwanej ustanowionego z urzędu, która nie obciąża przeciwnika, przyznać i wypłacić należało ze Skarbu Państwa (3.070,08 zł).

Kosztami nieuiszczonymi Sąd postanowił, na podstawie art. 102 k.p.c., biorąc pod uwagę sytuację materialną stron, w tym fakt zwolnienie powoda od kosztów sądowych ponad 500 zł, nie obciążać uczestników procesu.